

Asia: VN/7728/2024

Lausuntopyyntö; luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986) ja eräiden muiden lakien muuttamisesta (palkka-avoimuusdirektiivin kansallinen täytäntöönpano)

Lausunnonantajan lausunto

Kommenttinne koskien tasa-arvolain 3 §:ää

-

Kommenttinne koskien tasa-arvolain 3 a §:ää

-

Kommenttinne koskien tasa-arvolain 6 §:ää

-

Kommenttinne koskien tasa-arvolain 6 d §:ää

6 d §: Työnantajan velvollisuus ilmoittaa palkkaerot:

Teksti "tilastokeskuksen välityksellä" on virheellinen, sillä työnantaja ilmoittaa tiedot tulorekisteriin, josta Tilastokeskus tuottaa tiedot. Selkeyden vuoksi ehdotetaan myös muutosta 1 momentin kohtien muotoiluun ("tilastokeskuksen"->"tulorekisterin" sekä "1 momentissa"->"1 momentin 1-7 kohdassa").

Luonnoksessa ehdotettu teksti:

"Työnantajan on ilmoitettava 1 momentissa tarkoitetut tiedot tilastokeskuksen välityksellä. Tietojen ilmoittamisesta tulorekisteriin säädetään tulotietojärjestelmästä annetussa laissa (53/2018). Tilastokeskus koostaa 1 momentin 1–6 kohdassa tarkoitetut tiedot tulorekisteriin ilmoitettavien tietojen perusteella ja toimittaa 1 momentissa tarkoitetut tiedot eteenpäin tasa-arvovaltuutetulle. Tilastokeskuksen tehtävästä tuottaa tasa-arvolain edellyttämiä asiantuntijapalveluita säädetään tilastokeskuksesta annetussa laissa (48/1992)."

Tilastokeskuksen muutosehdotus kohtaan 6 d §:

”Työnantajan on ilmoitettava 1 momentissa tarkoitetut tiedot tulorekisterin välityksellä. Tietojen ilmoittamisesta tulorekisteriin säädetään tulotietojärjestelmästä annetussa laissa (53/2018). Tilastokeskus koostaa 1 momentin 1-6 kohdassa tarkoitetut tiedot tulorekisteriin ilmoitettavien tietojen perusteella ja toimittaa 1 momentin 1-7 kohdassa tarkoitetut tiedot eteenpäin tasa-arvovaltuutetulle. Tilastokeskuksen tehtävästä tuottaa tasa-arvolain edellyttämiä asiantuntijapalveluita säädetään tilastokeskuksesta annetussa laissa (48/1992).”

Kommenttinne koskien tasa-arvolain 6 e §:ää

-

Kommenttinne koskien tasa-arvolain 6 f §:ää

-

Kommenttinne koskien tasa-arvolain 6 g §:ää

-

Kommenttinne koskien tasa-arvolain 8 §:ää

-

Kommenttinne koskien tasa-arvolain 9 a §:ää

-

Kommenttinne koskien tasa-arvolain 12 §:ää

-

Kommenttinne koskien tasa-arvolain 20 §:ää

-

Kommenttinne koskien tasa-arvolain 21 §:ää

-

Kommenttinne koskien tasa-arvolain 21 b §:ää

-

Kommenttinne tasa-arvovaltuutetusta annetun lain muuttamisesta

-

Kommenttinne tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta

-

Kommenttinne tilastokeskuksesta annetun lain muuttamisesta

-

Kommenttinne sakon täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta

-

Kommenttinne koskien vaikutuksia työnantajiin (4.2.1.1)

Vaikutusarvio työnantajille voi vaihdella tietolähteestä ja henkilöstön määrän tilastoinnista riippuen. Vaikutusarvioinnissa käytettävät lukumäärätiedot on tuotettu Tilastokeskuksen työssäkäyntitilastosta vuoden 2023 työsuhdetietoihin pohjautuen. Työssäkäyntitilaston tuoreemmat tiedot vuodelta 2024 julkaistaan kesäkuussa 2026. Mikäli vaikutuksen arvioinnissa käytettäisiin Tilastokeskuksen yritysrekisterin henkilöstötietoja, niin vaikutukset työnantajille olisivat pienempiä, sillä osa-aikaiset palkansaajat käsitellään näissä tilastoissa eri tavalla. Direktiivissä ei ole tarkkaa määrittelyä työntekijöistä, joka voi aiheuttaa epäselvyyttä vastaamisvelvollisuuteen liittyen.

Kommenttinne koskien vaikutuksia julkiseen talouteen (4.2.1.2)

-

Kommenttinne koskien vaikutuksia viranomaisiin (4.2.2)

Hallituksen esityksen perusteluissa 4.2.2 Viranomaisvaikutukset tuodaan esille arvioita viranomaisille lainsäädännöstä aiheutuvista kustannuksista. Tilastokeskuksen kustannuksista todetaan tekstissä seuraavasti:

”Tilastokeskukselle säädettäisiin tilastokeskuksesta annetun lain muutoksella tätä koskien uusi tehtävä, jonka kuluksi on alustavasti arvioitu noin 60 000 euroa vuodessa.

Kustannusvaikutukset Tilastokeskukselle jakautuisivat kertaluontoisiin kehittämiskustannuksiin ja jatkuviin tuotantokustannuksiin. Tulorekisteritietojen vastaanottamiseen, tietojen käsittelyyn, analysointiin ja toimittamiseen tarvittavien väylien sekä tietojen julkaisualusta luomisen kertaluonteinen kustannus olisi 80 000 euroa. Vuosittaiset kustannukset syntyisivät tietojen tuottamisesta, analysoinnista, taulukoinnista, raportoinnista ja julkaisemisesta sekä työnantajakohtaisten tietojen toimittamisesta tasa-arvovaltuutetulle ja julkaisemisesta Tilastokeskuksen tietokanta-alustalla. Näiden kustannusten arvioidaan olevan yhteensä 80 000 euroa vuodessa.”

Ylläoleva ensimmäinen lause voidaan poistaa, sillä alemmassa kappaleessa vuosittainen kustannus ilmenee. Kohdissa esille tuodut kustannusarviot ovat myös ristiriitaisia keskenään.

Tilastokeskuksella on lakimuutosten jälkeen mahdollisuus tuottaa tietoja asiantuntijapalveluna ja kuten kohdassa 7.4 Laki tilastokeskuksesta annetun lain muuttamisessa todetaan, lakimuutoksen jälkeen Tilastokeskus voisi maksullisena palveluna sekä erillisestä maksullisesta toimeksiannosta tuottaa tietoja, joihin tasa-arvovaltuutetulla on laissa määriteltä oikeus ja luovuttaa nämä tiedot tasa-arvovaltuutetulle. Maksullinen toimeksianto ja hinnan määräytyminen sovitun ja määritellyn tehtäväkokonaisuuden tulisi näkyä myös viranomaisvaikutuksia kohdassa.

Tilastokeskuksen muutosehdotus kohtaan 4.2.2 :

Seuraava lause poistetaan tekstistä virheellisenä: "Tilastokeskukselle säädettäisiin tilastokeskuksesta annetun lain muutoksella tätä koskien uusi tehtävä, jonka kuluksi on alustavasti arvioitu noin 60 000 euroa vuodessa."

Tekstiin lisätään alla olevan kappaleen viimeinen lause:

"Kustannusvaikutukset Tilastokeskukselle jakautuisivat kertaluontoisiin kehittämiskustannuksiin ja jatkuviin tuotantokustannuksiin. Tulorekisteritietojen vastaanottamiseen, tietojen käsittelyyn, analysointiin ja toimittamiseen tarvittavien väylien sekä tietojen julkaisualusta luomisen kertaluonteinen kustannus olisi arvioiden 80 000 euroa. Vuosittaiset kustannukset syntyisivät tietojen tuottamisesta, analysoinnista, taulukoinnista, raportoinnista ja julkaisemisesta sekä työnantajakohtaisten tietojen toimittamisesta tasa-arvovaltuutetulle ja julkaisemisesta Tilastokeskuksen tietokanta-alustalla. Näiden kustannusten arvioidaan olevan yhteensä 80 000 euroa vuodessa. Tilastokeskus voi tuottaa tiedot maksullisena asiantuntijapalveluna sekä erillisestä maksullisesta toimeksiannosta."

Kommenttinne koskien sukupuolivaikutuksia (4.2.3)

-

Kommenttinne koskien vaikutuksia palkansaajiin (4.2.4)

-

Kommenttinne koskien asian taustaa ja valmistelua, EU-säädöksen tavoitteita ja pääasiallista sisältöä sekä nykytilaa ja sen arviointia (1-3)

-

Kommenttinne koskien muita toteuttamisvaihtoehtoja (5)

-

Kommenttinne koskien suhdetta perustuslakiin ja säätämisjärjestykseen (11)

-

Muut huomiot

Lainsäädäntökokonaisuudesta ja sen perusteluista tulee käydä selvästi esiin, että Tilastokeskuksen rooli on toimia tiedontuotannossa Tasa-arvoviranomaisen tai Sosiaali- ja terveysministeriön toimeksiannosta maksullisia asiantuntijapalveluita tuottavana toimijana. Lainsäädännössä ei määrätä Tilastokeskukselle tehtävää vaan mahdollistetaan erikseen määritellyn asiantuntijapalvelukokonaisuuden maksullinen tuottaminen ja ylläpito. Tilastokeskus pyytää kiinnittämään huomiota kauttaaltaan tekstiin tältä osin ja erityisesti ehdottaa lisäystä kohtaan 4.2.2 Viranomaisvaikutukset (ks. kommentti ao. kohdassa).

Tilastokeskus pyytää lisäksi kiinnittämään huomiota siihen viitattaessa lainsäädännössä käytettyjen verbien välittää, tuottaa ja koostaa yhdenmukaiseen käyttöön läpi hallituksen esityksen.

Lakimuutokset ovat tarpeellisia ja muilta kuin kommentoiduilta osilta Tilastokeskus pitää sitä hyvänä. Tilastokeskus kiittää lainvalmistelusta vastaavia ja mukana olleita erittäin hyvästä yhteistyöstä.

Ylä-Jarkko Mari
Tilastokeskus

Orjala Hannele
Tilastokeskus